18de onderzoeksplatform middelengebruik
14 oktober 2021 - online studiedag

Beschikbare data inzetten in lokaal alcohol- en drugbeleid. Naar een gezamenlijke aanpak

‘Gebruik van een brede lokale dataset als basis voor een lokaal alcohol- en drugbeleid'

David Möbius
Stafmedewerker lokaal beleid, VAD

VAD

1. Aanleiding

2. Noden en opportuniteiten detecteren via lokale omgevingsanalyse
   - ✓ Waarom?
   - ✓ Hoe gebeurt het nu?
   - ✓ Knelpunten?
   - ✓ Wat is wenselijk?

Aanleiding

- VAD werkt naar verschillende settings (bv. uitgaan, sport, jeugdwerk, onderwijs, LDC, …)

- Burgers bevinden zich op het kruispunt van diverse settings die samenkomen binnen het lokaal beleid.

  ≠ sector zoals alle andere sectoren

  = het kanaal bij uitstek voor implementatie van *effectieve* interventies ter ondersteuning van het preventief lokaal alcohol- en drugbeleid

- Een preventief lokaal A&D-beleid slaat de brug tussen de verschillende settings en thema's (cfr BBC) en laat toe interventies te implementeren binnen de 4 pijlers van een effectief beleid:
  - *Informeren en sensibiliseren (educatie)*
  - *Regelgeving en handhaving (afspraken en regels)*
  - *Structurele maatregelen (omgevingsinterventies)*
  - *Vroeginterventie en eerstelijnszorg (zorg en begeleiding)*

Meerjarenplanning - BBC

Nu: Bestuurs- en BeleidsCyclus (BBC)

Voorheen:

- verschillende systemen in verschillende S&G
- verschillende sectorale beleidsplannen (cultuur, wonen, werken, jongeren, welzijn, …)

Meerjarenplanning - BBC

Framework waaraan de integrale meerjarenplanning van steden en gemeenten moet voldoen:

- Één integraal meerjarenplan (sectoroverstijgend) 2020-2025
- **Gemeenschappelijke noden** en hoe kunnen verschillende diensten hiertoe bijdragen

Meer over BBC en werking steden en gemeenten via www.vvsg.be

Noden detecteren via lokale omgevingsanalyse

= instrument om de omgeving in kaart te brengen, op basis waarvan beleidskeuzes gemaakt kunnen worden voor de burgers, verenigingen, ondernemingen, enz

Een lokaal (alcohol- en drug)beleid start idealiter met een goede **analyse van de lokale situatie**.

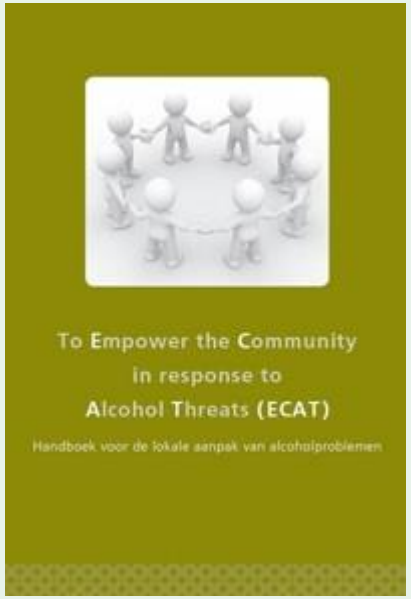
⇔Vaak worden er initiatieven genomen op basis van signalen, geruchten,… zonder dat dit onderbouwd is.

Lokale analyse als krachtig fundament voor een coherent en onderbouwd lokaal alcohol- en drugbeleid.

- Beleidsdoelstellingen houden rekening met lokale kansen of bedreigingen en zijn realistisch.
- De doelstellingen zijn voldoende gedragen door de diverse betrokkenen, waardoor de realisatie makkelijker kan verlopen.
- Het is een manier om op lokaal niveau de alcohol- en drugthematiek op lange termijn te monitoren en te evalueren.

- Signaalfunctie bestaande lacunes mbt materialen/methodieken.
- Efficiënte en effectieve implementatie van de juiste methodieken.

Lokale dataverzameling in Vlaanderen

- Geen rode draad
- Ondersteunend VAD-materiaal:
  - ECAT Quick scan
  - ALAD simulatie
  - Korte stakeholdersvragenlijst
  - Lokale monitors horeca en detailhandel
  - VAD onderzoek (LLB, studenten- en leerlingenbevraging, uitgaansonderzoek)
  - …
- Meestal middelenspecifiek

Omdat iedereen erbij wint.

Samen voor een lokaal alcohol- en drugbeleid

Huidige knelpunten

- Weinig lokale data beschikbaar (middelenspecifiek).

- Weinig brede lokale analyses, met aandacht voor alle aspecten van de problematiek (cfr risico- en beschermende factoren).

- Nog weinig aandacht voor omgevingsgerichte en structurele maatregelen.
  - ✓ cfr. Indicatorenbevraging
  - ⇔ Vragen van lokale besturen mbt het in kaart brengen van de lokale situatie (ikv omgevingsgerichte preventie)

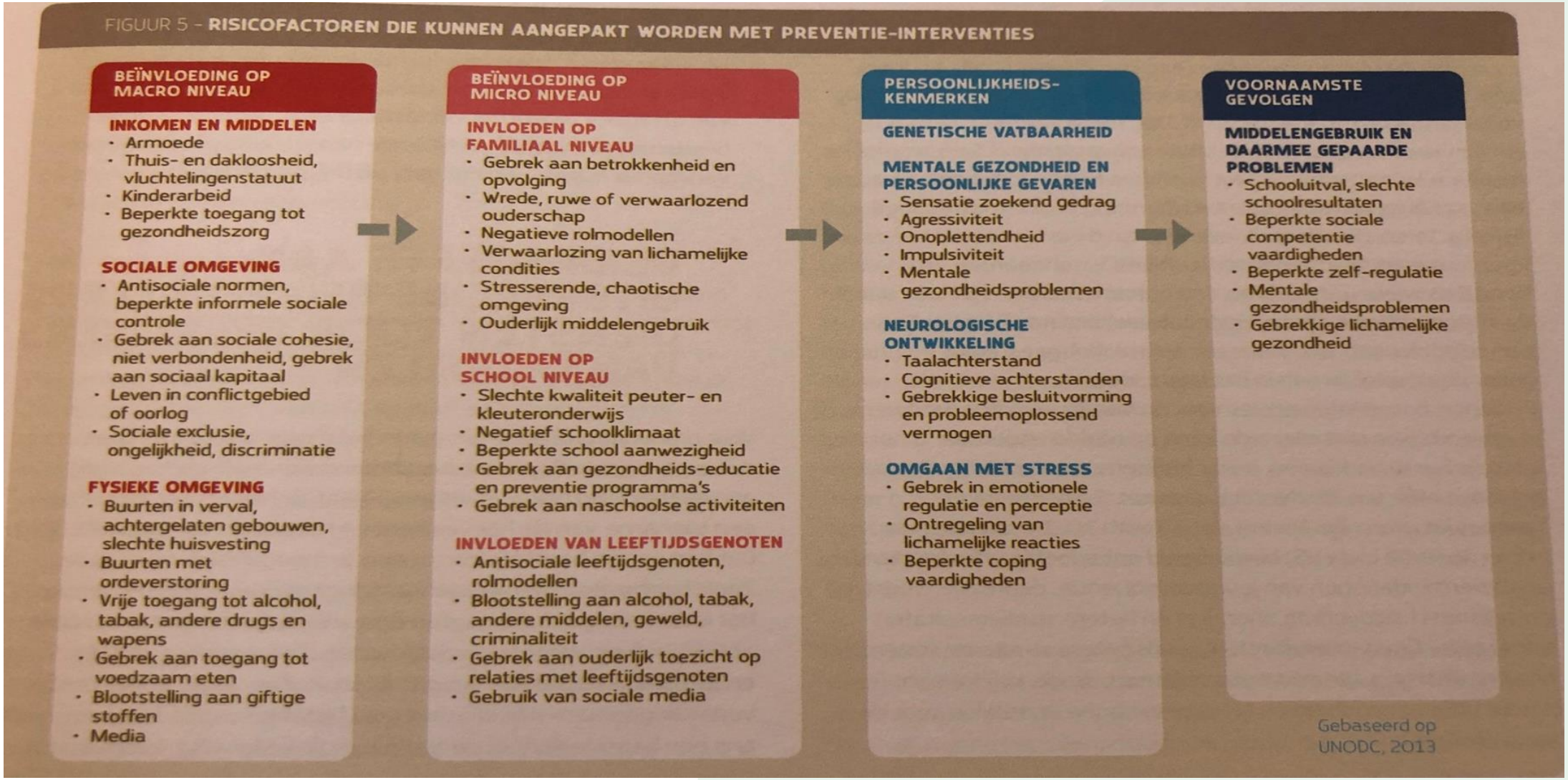

Preventiewetenschap

- Biedt inzicht in de determinanten (risico- en beschermende factoren) die ertoe leiden dat mensen gebruikers worden of steeds meer gaan gebruiken.
- Hoe beïnvloedt middelengebruik personen, gezinnen, scholen, samenlevingen, … ?
- Welke strategieën, interventies en beleid zijn effectief om er iets tegen te doen?

Doelstelling is ervoor te zorgen dat kinderen, jongeren en de algemene bevolking zich op een gezonde en veilige manier kunnen ontwikkelen

Risicofactoren die ertoe leiden dat mensen gebruikers worden of steeds meer gaan gebruiken.

=> Omgeving creëren die een buffer vormt tegen risicofactoren en beschermende factoren maximaal benut.

=> Nood aan een aanpak op meerdere niveaus en met meerdere componenten binnen alle fasen van de menselijke ontwikkeling.

Plan van aanpak VAD

- Inventaris van de *beschikbare cijfergegevens*
  - ✓Niet enkel middelengebruik as such, maar ook de risico en beschermende factoren
  - ✓Er bestaat al heel wat maar wordt heel versnipperd aangeboden
    - ➢ *Indicatorenbevraging lokale besturen, stadsmonitor, vrijetijdsmonitor, zorgatlas, lokale gezondheidsenquête, provincies in cijfers, …*

- Goede buitenlandse voorbeelden van lokale beleidsontwikkeling obv wetenschappelijk onderbouwde gegevens en dataverzameling.

⇒ *Uitdaging om al deze data en kennis op een toegankelijke manier te ontsluiten.*

⇒ *Zo verschijnen ze ook op de radar van lokale beleidsmakers en kunnen er op basis daarvan geïnformeerde keuzes gemaakt worden.*

Wat volgt …?

Samen nadenken over hoe dit alles in de Vlaamse praktijk vorm kan krijgen.

- Wat is wenselijk en haalbaar?
- Hoe kunnen de gegevens best aangeboden worden?
- Welke mogelijkheden zijn er om bestaande data te koppelen aan lokale beleidsontwikkeling en hoe kan dit gefaciliteerd worden?
- Wat zijn de rollen van VAD, van preventiewerkers, van beleidsmakers en onderzoekers in dit proces?
- …

Meer info:

David Möbius

david.mobius@vad.be

02/422 03 72